

Ірина М. Труніна*

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ КОРПОРАЦІЯМИ АГРОБІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

У статті досліджено теоретико-методичні засади формування стратегічних підходів до управління міжнародними корпораціями агробізнесу в умовах глобалізації, посилення геополітичної нестабільності, цифрової трансформації та загострення проблем забезпечення продовольчої безпеки. Проаналізовано сучасні тенденції розвитку міжнародного агробізнесу, еволюцію стратегічних концепцій управління та практику функціонування провідних міжнародних агропродовольчих корпорацій.

Метою дослідження є обґрунтування стратегічних підходів до управління міжнародними корпораціями агробізнесу в умовах глобалізації та зростання загроз продовольчій безпеці, а також визначення механізмів забезпечення їх довгострокової конкурентоспроможності, резильєнтності та сталого розвитку.

Методичну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, зокрема методи системного аналізу, наукової абстракції, узагальнення, порівняльного аналізу, групування, структурно-логічного аналізу та систематизації, що дало змогу дослідити особливості функціонування міжнародних корпорацій агробізнесу, визначити домінуючі стратегічні підходи до управління їх діяльністю та обґрунтувати інструменти забезпечення продовольчої безпеки в умовах глобальних викликів.

У результаті дослідження визначено еволюцію стратегічних концепцій управління міжнародними корпораціями агробізнесу та виокремлено шість взаємопов'язаних стратегічних підходів до управління їх розвитком: ресурсний, інституційний, інноваційний, цифровий, резильєнтний та ESG-орієнтований. Систематизовано практичний досвід провідних міжнародних агропродовольчих корпорацій та встановлено чотири домінуючі інтегровані стратегічні підходи – ресурсно-орієнтований, інноваційно-цифровий, інституційно-інтеграційний та резильєнтно-ESG-орієнтований, реалізація яких сприяє підвищенню конкурентоспроможності, адаптивності та стійкості міжнародного агробізнесу.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язати з розробленням методичних підходів до оцінювання стратегічної ефективності міжнародних корпорацій агробізнесу, формуванням системи показників їх цифрової та ESG-зрілості, удосконаленням механізмів управління ризиками в умовах глобальних криз та моделюванням сценаріїв розвитку міжнародного агробізнесу з урахуванням процесів декарбонізації, зміни клімату та трансформації світових продовольчих ринків.

Ключові слова: міжнародні корпорації, агробізнес; стратегічне управління; глобалізація; продовольча безпека; цифрова трансформація; ESG; резильєнтність; інноваційний розвиток; сталий розвиток; міжнародний агробізнес.

Табл. 1. Літ. 28.

DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-261-95-106

Iryna Trunina

STRATEGIC APPROACHES TO THE MANAGEMENT OF INTERNATIONAL AGRIBUSINESS CORPORATIONS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION AND FOOD SECURITY

This article examines the theoretical and methodological foundations for developing strategic approaches to managing international agribusiness corporations in the context of globalization,

* Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy National University, Kremenchuk, Ukraine. ORCID: 0000-0002-7416-1830

increasing geopolitical instability, digital transformation, and growing challenges to food security. It analyzes current trends in the development of international agribusiness, the evolution of strategic management concepts, and the operational practices of leading international agri-food corporations.

The aim of the study is to substantiate strategic approaches to managing international agribusiness corporations in the context of globalization and growing threats to food security, as well as to identify mechanisms for ensuring their long-term competitiveness, resilience, and sustainable development.

The methodological basis of the study consists of general scientific and specialized methods of scientific inquiry, in particular methods of systems analysis, scientific abstraction, generalization, comparative analysis, clustering, structural-logical analysis, and systematization. This enabled the study to examine the specific features of how international agribusiness corporations operate, identify the dominant strategic approaches to managing their activities, and substantiate the tools for ensuring food security in the face of global challenges.

The research identified the evolution of strategic concepts for managing international agribusiness corporations and highlighted six interrelated strategic approaches to managing their development: resource-based, institutional, innovation-based, digital, resilience-based, and ESG-oriented. The practical experience of leading international agri-food corporations has been systematized, and four dominant integrated strategic approaches have been identified—resource-oriented, innovation-digital, institutional-integration, and resilience-ESG-oriented—the implementation of which contributes to enhancing the competitiveness, adaptability, and sustainability of international agribusiness.

Prospects for further scientific research should be linked to the development of methodological approaches for assessing the strategic effectiveness of international agribusiness corporations, the creation of a system of indicators for their digital and ESG maturity, improving risk management mechanisms in the context of global crises, and modeling scenarios for the development of international agribusiness, taking into account decarbonization processes, climate change, and the transformation of global food markets.

Keywords: international corporations, agribusiness; strategic management; globalization; food security; digital transformation; ESG; resilience; innovative development; sustainable development; international agribusiness.

Peer-reviewed, approved and placed: 15.03.2023.

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку світової економіки характеризується поглибленням процесів глобалізації, посиленням міжнародної конкуренції, зростанням геополітичної нестабільності, кліматичними змінами та прискоренням цифровізації бізнес-процесів. За таких умов особливого значення набуває діяльність міжнародних корпорацій агробізнесу, які відіграють провідну роль у забезпеченні продовольчої безпеки, стабільності світових агропродовольчих ринків, поширенні інноваційних технологій та формуванні ефективних моделей сільськогосподарського виробництва.

Зростання чисельності населення світу, зміна структури споживчого попиту, деградація природних ресурсів, посилення вимог до екологічної та соціальної відповідальності бізнесу, а також наслідки військових конфліктів і порушення міжнародних логістичних зв'язків актуалізують необхідність пошуку нових підходів до стратегічного управління міжнародними корпораціями агробізнесу. Традиційні управлінські концепції, орієнтовані переважно на максимізацію прибутку та зміцнення ринкових позицій, дедалі

більше поступаються місцем інтегрованим підходам, що передбачають поєднання економічних, екологічних та соціальних пріоритетів розвитку, використання цифрових технологій, управління ризиками та забезпечення організаційної резильєнтності.

Незважаючи на значний науковий доробок у сфері стратегічного управління міжнародними корпораціями, недостатньо дослідженими залишаються питання розроблення інтегрованих стратегічних підходів до управління міжнародними корпораціями агробізнесу, які б поєднували інструменти стратегічного менеджменту, механізми цифрової трансформації, принципи сталого розвитку та вимоги забезпечення глобальної продовольчої безпеки. Потребують подальшого наукового обґрунтування методичні засади формування адаптивних та резильєнтних стратегій розвитку міжнародних агропродовольчих корпорацій, а також визначення ефективних механізмів їх реалізації в умовах динамічних змін глобального середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Забезпечення продовольчої безпеки набуває статусу одного з ключових пріоритетів світового розвитку в умовах посилення глобальних викликів, пов'язаних із змінами клімату, зростанням чисельності населення, пандемічними загрозами, геополітичною нестабільністю та військовими конфліктами. Особливо гостро проблема продовольчої безпеки проявилася внаслідок пандемії COVID-19 та повномасштабної війни в Україні, які спричинили суттєві порушення міжнародних логістичних маршрутів, дестабілізацію глобальних ланцюгів постачання агропродовольчої продукції та посилення ризиків продовольчого дефіциту.

Теоретичні засади продовольчої безпеки, особливості її оцінювання та глобальні тенденції розвитку аграрного виробництва досліджувалися у працях зарубіжних вчених Барретт К. Б. [1], Бене К., Баккер Д., Чаварро М. Дж., Евен Б., Мело Дж., Сонневельд А. [2], Чарльз Дж. Г. Годфрей та ін. [3], Маккарті У., Уйсал І., Бадія-Меліс Р., Мерсьє С., О'Доннелл К., та Ктеніудакі А. [6], Пінгалі П. Л. [7], Поудель Д., та Гопінат М. [8], Ріардон Т., Тіммер К., Барретт К., та Бердеге Ж. [9], Тілман Д., Балзер К., Хілл Дж. та Бефорт Б. [11] та інших. Дослідники обґрунтували вплив демографічних змін, технологічних інновацій, модернізації аграрного виробництва та трансформації систем розподілу продовольства на формування світової продовольчої системи.

Проблематика функціонування міжнародних корпорацій агробізнесу в умовах глобалізації, інтеграції у міжнародні ланцюги створення вартості та забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору знайшла відображення у працях інших вчених, серед яких: Герєффі Г., Хамфрі Дж., та Стерджен Т. [4], Лупенко Ю. О. [19], Шпикуляк О. Г., Ігнатенко М. М. та Швець А. А. [27], Ігнатенко М. М. та Рунчева Н. В. [13], Мушеник І. М. та Місюк М. В. [20], Радченко О. П., Карадобрі Т. В. [24] та інші. Науковцями визначено роль інновацій, корпоративних стратегій, ресурсного забезпечення та інтегрованих агроформувань у розвитку міжнародного агробізнесу.

Окрему групу досліджень становлять роботи, присвячені впливу кризових явищ на продовольчу безпеку та діяльність аграрного сектору. Серед них варто відзначити праці Бене К., [2], Ма Н. Л. [5], Пугачова М. І., Ходаківської О. В.,

Шпикуляка О. Г., Патика Н. І., Грищенко О. Ю. [22], Курмана Т. В. [15], Дуб А. Р. [12], Негрея М., Тараненко А. та Костенко І. [21], Соколовської О. та співавторів [10], у яких проаналізовано наслідки пандемії COVID-19, воєнних дій та інших деструктивних чинників для функціонування агропродовольчих систем і забезпечення економічної безпеки держав.

Питання стратегічного управління, ризик-менеджменту та формування корпоративних стратегій розвитку аграрних компаній висвітлені у працях Лисенко В. [18], Крюкової І., Степаненко С. та Замлінської О. [14], Пушака Ю., Лагодієнко В., Басюркіна Н., Немченко В., Лагодієнко Н. [23] та інших учених. Авторами обґрунтовано необхідність упровадження сучасних інструментів стратегічного менеджменту, систем управління ризиками, інноваційних підходів та механізмів підвищення економічної стійкості аграрних підприємств. Водночас, незважаючи на значний науковий доробок, недостатньо дослідженими залишаються питання формування стратегічних підходів до управління міжнародними корпораціями агробізнесу в умовах одночасного впливу глобалізаційних процесів, геополітичної нестабільності, цифрової трансформації та необхідності забезпечення продовольчої безпеки. Потребують подальшого наукового обґрунтування механізми адаптації корпоративних стратегій до нових глобальних ризиків, посилення резильєнтності міжнародних агропродовольчих корпорацій та їхньої ролі у підтриманні стабільності світових продовольчих систем.

Отже, аналіз наукових публікацій свідчить, що вітчизняні дослідники переважно зосереджують увагу на продовольчій безпеці України, аграрному секторі в умовах війни, державній підтримці та інституційно-правовому забезпеченні агробізнесу. Зарубіжні науковці акцентують увагу на глобальних продовольчих системах, трансформації агропродовольчих ланцюгів, технологічних інноваціях, сталому розвитку та кризовій стійкості. Водночас недостатньо розробленими залишаються питання комплексного стратегічного управління міжнародними корпораціями агробізнесу в умовах глобалізації, цифрової трансформації, ESG-вимог та загострення проблем продовольчої безпеки, що й зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою дослідження є обґрунтування стратегічних підходів до управління міжнародними корпораціями агробізнесу в умовах глобалізації та зростання загроз продовольчій безпеці, а також визначення механізмів забезпечення їх довгострокової конкурентоспроможності, резильєнтності та сталого розвитку.

Основні результати дослідження. Військові конфлікти, кліматичні зміни, енергетичні кризи, порушення глобальних ланцюгів постачання, посилення протекціонізму та зростання вимог до екологічної і соціальної відповідальності бізнесу суттєво ускладнюють умови діяльності міжнародних корпорацій агробізнесу. За таких умов питання формування ефективних підходів до стратегічного управління набувають особливої актуальності, оскільки саме міжнародні корпорації забезпечують значну частину світового виробництва, переробки, транспортування та реалізації продовольства, безпосередньо впливаючи на рівень глобальної продовольчої безпеки.

Міжнародні корпорації агробізнесу посідають провідні позиції у світовій продовольчій системі, виступаючи ключовими учасниками глобальних

ланцюгів створення вартості. До найбільших компаній агропродовольчого сектору належать: Kidman & Co Ltd; Australian Agricultural Company; The North Australian Pastoral (NAPCO); Consolidated Pastoral Company (CPC); Beidahuang Group; Cresud; NCH Capital; TIGEM (Turkish General Directorate of Agricultural Enterprises); Balfour Downs Pastoral Co Ltd; UkrLandFarming; Казекспортастик; Кернел [28]. Їх діяльність охоплює виробництво сільськогосподарської продукції, насінництво, виробництво добрив, переробку сировини, міжнародну торгівлю, логістику, впровадження інноваційних агротехнологій та забезпечення продовольчих ринків необхідними ресурсами.

Аналіз розвитку міжнародного агробізнесу свідчить, що традиційні підходи до стратегічного управління, засновані переважно на довгостроковому плануванні та оптимізації виробничих процесів, поступово втрачають ефективність. Сучасне глобальне середовище характеризується високим рівнем невизначеності, динамічністю змін та зростанням кількості ризиків, що обумовлює необхідність переходу до більш гнучких, адаптивних та інтегрованих моделей управління.

Еволюція стратегічних концепцій управління міжнародними корпораціями агробізнесу відбувалася від індустріальної моделі, орієнтованої на економію від масштабу, до конкурентної парадигми, спрямованої на формування стійких конкурентних переваг, а згодом – до глобалізаційної, інноваційної та цифрової моделей управління. На сучасному етапі формується інтегрована цифрово-ESG парадигма стратегічного управління, яка передбачає поєднання принципів сталого розвитку, цифрової трансформації, інноваційності та організаційної резильєнтності.

Враховуючи специфіку діяльності міжнародних корпорацій агробізнесу, доцільно виокремити шість взаємопов'язаних стратегічних підходів, що формують сучасну систему управління їх розвитком: ресурсний, інституційний, інноваційний, цифровий, резильєнтний та ESG-орієнтований підходи.

ПІДХІД 1. Ресурсний підхід – ґрунтується на концепції формування унікальних ресурсів та компетенцій, які забезпечують довгострокові конкурентні переваги [1-5]. Для міжнародних корпорацій агробізнесу такими ресурсами виступають інноваційні технології виробництва, науково-дослідний потенціал, сучасна логістична інфраструктура, доступ до фінансових ресурсів, інтелектуальний капітал та глобальні мережі постачання.

ПІДХІД 2. Інституційний підхід – передбачає адаптацію корпоративних стратегій до особливостей міжнародного нормативно-правового середовища, торговельної політики окремих держав, вимог щодо безпечності харчової продукції, стандартів сталого розвитку та принципів належного корпоративного управління [6-9]. Реалізація цього підходу є особливо важливою в умовах фрагментації світової економіки та посилення регуляторних вимог до діяльності транснаціонального бізнесу.

ПІДХІД 3. Інноваційний підхід – орієнтований на безперервне генерування та впровадження технологічних рішень, здатних підвищити продуктивність аграрного виробництва та забезпечити раціональне

використання природних ресурсів, що передбачає інвестування у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, розроблення нових сортів рослин, біологічних засобів захисту та сучасних технологій точного землеробства [11-16].

ПІДХІД 4. Цифровий підхід – базується на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, систем штучного інтелекту, аналізу великих масивів даних, безпілотних систем, Інтернету речей та блокчейн-технологій, застосування якого сприяє підвищенню якості управлінських рішень, оптимізації бізнес-процесів, покращенню прогнозування попиту та мінімізації ризиків функціонування міжнародних корпорацій [14-19].

ПІДХІД 5. Резильентний підхід – спрямований на забезпечення здатності корпорацій швидко адаптуватися до негативних впливів зовнішнього середовища, зберігати безперервність діяльності та відновлювати свої позиції після кризових явищ. До основних інструментів реалізації цього підходу належать диверсифікація ринків збуту, розвиток альтернативних логістичних маршрутів, формування резервних виробничих потужностей та удосконалення систем корпоративного ризик-менеджменту [20-26].

ПІДХІД 6. ESG-орієнтований підхід – передбачає інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських аспектів у процес формування та реалізації корпоративної стратегії, впровадження якого сприяє підвищенню інвестиційної привабливості компаній, покращенню взаємодії зі стейкхолдерами та забезпеченню довгострокової стійкості бізнесу [18-24].

Практика діяльності провідних міжнародних корпорацій агробізнесу підтверджує ефективність застосування інтегрованих стратегічних підходів, виходячи з їхніх бізнес-моделей, спеціалізації та особливостей функціонування (табл. 1).

Проведений аналіз стратегій функціонування міжнародних корпорацій агробізнесу дозволив виокремити чотири домінуючі стратегічні підходи, які визначають особливості їх розвитку в умовах глобалізації та забезпечення продовольчої безпеки.

1. Ресурсно-орієнтований стратегічний підхід – ґрунтується на концепції формування довгострокових конкурентних переваг за рахунок ефективного використання унікальних матеріальних, земельних, природних, виробничих та фінансових ресурсів. Корпорації, що використовують даний підхід, зосереджують увагу на розширенні земельного банку, оптимізації структури виробництва, підвищенні продуктивності та забезпеченні контролю над ключовими ресурсами. До найбільш характерних представників цього підходу належать Kidman & Co Ltd, Australian Agricultural Company (AA Co), Cresud, UkrLandFarming. Так, Kidman & Co Ltd та AA Co формують конкурентні переваги завдяки значним площам пасовищ, високопродуктивному поголів'ю худоби та орієнтації на експорт преміальної яловичини. Корпорація Cresud реалізує стратегію управління земельними активами та диверсифікації аграрного бізнесу в країнах Південної Америки. Корпорація UkrLandFarming забезпечують ефективність діяльності шляхом концентрації земельних ресурсів, вертикальної інтеграції виробничих процесів та розвитку власної логістичної інфраструктури.

Таблиця 1. Стратегічні підходи до управління провідними міжнародними корпораціями агробізнесу, систематизовано автором на основі [28]

Корпорація	Країна походження	Ключові напрями діяльності	Домінуючі стратегічні підходи	Основні інструменти реалізації
Kidman & Co Ltd	Австралія	М'ясне скотарство, виробництво яловичини	Ресурсний, резильєнтний	Управління земельним банком, генетичне покращення стада, диверсифікація пасовищ
Australian Agricultural Company (AA Co)	Австралія	Виробництво яловичини, експорт м'ясої продукції	Ресурсний, ESG-орієнтований	Системи відстежуваності продукції, управління видами, цифровий моніторинг стад
North Australian Pastoral Company (NAPCo)	Австралія	Тваринництво, експорт яловичини	Резильєнтний, цифровий	Супутниковий моніторинг, управління кліматичними ризиками, автоматизація виробництва
Consolidated Pastoral Company (CPC)	Австралія	Виробництво та експорт яловичини	ESG-орієнтований, адаптивний	Вуглецевий менеджмент, цифрові системи відстеження, управління природними ресурсами
Beidahuang Group	Китай	Рослинництво, агропереробка, продовольче забезпечення	Інноваційний, інституційний	Smart Farming, цифрові платформи, державні програми підтримки
Cresud	Аргентина	Рослинництво, тваринництво, управління земельними активами	Інвестиційний, ресурсний	Земельний менеджмент, диверсифікація активів, фінансове планування
NCH Capital	США	Інвестиції в агробізнес та земельні активи	Інвестиційний, портфельний	M&A, управління інвестиційними фондами, ризик-менеджмент
TIGEM	Туреччина	Насінництво, тваринництво, племінна справа	Інституційний, інноваційний	Державні програми підтримки, НДДКР, селекційні технології
Balfour Downs Pastoral Co Ltd	Австралія	Виробництво яловичини	Ресурсний, адаптивний	Оптимізація використання земель, управління пасовищами
UkrLandFarming	Україна	Рослинництво, тваринництво, зерновий бізнес	Інтеграційний, ресурсний	Управління земельним банком, логістична інфраструктура, цифровізація виробництва
Казекспортастик	Казакстан	Зерновий трейдинг та експорт	Інституційний, логістичний	Експортні програми, міжнародні транспортні коридори
Кернел	Україна	Зерновий експорт, олійно-жирова промисловість, логістика	Резильєнтний, цифровий, ESG-орієнтований	Big Data, супутниковий моніторинг, міжнародні логістичні мережі, ESG-звітність

2. Інноваційно-цифровий стратегічний підхід – підхід передбачає використання сучасних цифрових технологій, інструментів штучного інтелекту, великих масивів даних, автоматизованих систем управління та технологій точного землеробства з метою підвищення продуктивності, зниження витрат та забезпечення адаптивності корпорацій до змін зовнішнього середовища. Найбільш яскравими представниками цього підходу є Beidahuang Group, Русарго, Kernel та North Australian Pastoral Company (NAPCo). Так, китайська корпорація Beidahuang Group активно впроваджує елементи Smart Farming, цифрові платформи управління виробництвом та автоматизовані системи контролю агротехнологічних процесів. Корпорація Kernel інтегрує супутниковий моніторинг посівів, інструменти Big Data та аналітичні системи прогнозування врожайності. Корпорація NAPCo використовує цифрові технології для моніторингу стану пасовищ, управління поголів'ям та оцінювання кліматичних ризиків.

3. Інституційно-інтеграційний стратегічний підхід – спрямований на формування ефективних взаємозв'язків між корпораціями, державними установами, міжнародними організаціями та суб'єктами глобальних ланцюгів створення вартості, реалізація якого забезпечує доступ до фінансових ресурсів, державної підтримки, міжнародних ринків збуту та сучасних логістичних систем. Основними представниками даного підходу виступають TIGEM, Казекспортастик, Bunge Global та Louis Dreyfus Company. Корпорація TIGEM функціонує як державне підприємство Туреччини та реалізує стратегічні програми розвитку насінництва, племінного тваринництва та продовольчого забезпечення країни. Корпорація Казекспортастик здійснює координацію експортних потоків зернової продукції через міжнародні транспортні коридори. Корпорації Bunge Global та Louis Dreyfus Company формують власні конкурентні переваги шляхом вертикальної інтеграції, розвитку глобальних логістичних мереж, використання механізмів хеджування ризиків та співпраці з міжнародними фінансовими інституціями.

4. Резильєнтно-ESG-орієнтований стратегічний підхід – базується на забезпеченні стійкості корпорацій до зовнішніх шоків, мінімізації екологічного впливу, дотриманні принципів соціальної відповідальності та впровадженні ефективних механізмів корпоративного управління. Головною метою цього підходу є досягнення довгострокової економічної стабільності та відповідності глобальним вимогам сталого розвитку. До корпорацій, які найбільш повно реалізують зазначений підхід, належать Consolidated Pastoral Company (CPC), Australian Agricultural Company (AA Co), Kernel та Olam Agri. Корпорації CPC та AA Co впроваджують системи управління природними ресурсами, здійснюють моніторинг вуглецевого сліду та реалізують програми сталого тваринництва. Корпорація Kernel приділяє значну увагу підготовці ESG-звітності, розвитку безпечної логістики та підтримці місцевих громад. Корпорація Olam Agri активно використовує механізми відстежуваності походження продукції, системи оцінювання кліматичних ризиків та інструменти відповідального управління ланцюгами постачання.

Таким чином, сучасні міжнародні корпорації агробізнесу дедалі частіше поєднують декілька стратегічних підходів, формуючи гібридні моделі

управління, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності, адаптивності та внеску у зміцнення глобальної продовольчої безпеки.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу встановити, що в умовах посилення глобалізаційних процесів, загострення геополітичної нестабільності, кліматичних змін, трансформації міжнародних ланцюгів постачання та зростання ризиків продовольчого забезпечення стратегічне управління міжнародними корпораціями агробізнесу набуває визначального значення для підтримання їх конкурентоспроможності та забезпечення глобальної продовольчої безпеки. Обґрунтовано, що сучасні підходи до стратегічного управління мають базуватися на поєднанні класичних концепцій стратегічного менеджменту з інструментами цифрової трансформації, ризик-орієнтованого управління, принципами сталого розвитку та ESG-орієнтованими практиками.

Визначено, що ефективне функціонування міжнародних корпорацій агробізнесу потребує переходу від традиційних моделей стратегічного планування до адаптивних систем управління, здатних оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, забезпечувати стійкість глобальних ланцюгів створення вартості та формувати довгострокові конкурентні переваги. Доведено, що інтеграція цифрових технологій, аналітики великих даних, штучного інтелекту, інноваційних бізнес-моделей та принципів відповідального ведення бізнесу сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень, оптимізації використання ресурсів та зміцненню резильєнтності корпорацій.

Встановлено, що забезпечення продовольчої безпеки є не лише соціальною функцією міжнародних корпорацій агробізнесу, а й важливим стратегічним напрямом їх діяльності, що передбачає підтримання стабільності виробництва продовольства, диверсифікацію джерел постачання, впровадження ресурсозберігаючих технологій та дотримання екологічних стандартів.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням методичних підходів до оцінювання стратегічної ефективності міжнародних корпорацій агробізнесу, формуванням системи показників їх цифрової та ESG-зрілості, удосконаленням механізмів управління ризиками в умовах глобальних криз, а також моделюванням сценаріїв розвитку міжнародного агробізнесу з урахуванням тенденцій декарбонізації, зміни клімату та трансформації світових продовольчих ринків.

1. Barrett, C. B. (2010). Measuring food insecurity. *Science*, 327, 825-828. <https://doi.org/10.1126/science.1182767>

2. Війні, С., Bakker, D., Chavarro, M. J., Even, B., Melo, J., Sonneveld, A. (2021). Global assessment of the impacts of COVID-19 on food security. *Global Food Security*, 31, 100575. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2021.100575>

3. Charles, J. H., Godfray et al. (2010). Food Security: The Challenge of Feeding 9 Billion People. *Science*, 327, 812-818. <https://doi.org/10.1126/science.1185383>

4. Gereffi, G., Humphrey, J., & Sturgeon, T. (2005). The governance of global value chains. *Review of International Political Economy*, 12(1), 78–104. <https://doi.org/10.1080/09692290500049805>

5. Ma, N. L. et al. (2021). Covid-19 pandemic in the lens of food safety and security. *Environmental Research*, 193, 110405. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2020.110405>

6. McCarthy, U., Uysal, I., Badia-Melis, R., Mercier, S., O'Donnell, C., & Ktenioudaki, A. (2018). Global food security – Issues, challenges and technological solutions, *Trends in Food Science & Technology*, 77, 11-20. <https://doi.org/10.1016/j.tifs.2018.05.002>
7. Pingali, P. L. (2012). Green Revolution: Impacts, limits, and the path ahead, *Proc. Natl. Acad. Sci. U.S.A.*, 109 (31), 12302-12308. <https://doi.org/10.1073/pnas.0912953109>.
8. Poudel, D., & Gopinath, M. (2021). Exploring the disparity in global food security indicators. *Global Food Security*, 29, 100549. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2021.100549>
9. Reardon, T., Timmer, C., Barrett, C., & Berdeguy, J. (2003). The Rise of Supermarkets in Africa, Asia, and Latin America. *American Journal of Agricultural Economics*, 85(5), 1140 – 1146. <http://www.jstor.org/stable/1244885>
10. Sokolovska, O., Dziurakh, Yu., Kristinyak, M., Petrukha, N., Nazaruk, M. (2022). The Impact of Military Actions on Food and Labor Security. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(6), 582-588. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.72>
11. Tilman, D., Balzer, C., Hill, J., & Befort, B. (2011). Global food demand and the sustainable intensification of agriculture. *Proc. Natl. Acad. Sci. U.S.A.*, 108 (50) 20260-20264, <https://doi.org/10.1073/pnas.1116437108>.
12. Дуб, А. Р. (2022). Перспективи забезпечення продовольчої безпеки України в умовах війни. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України, 2 (154), 22-29. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2022-2-4>
13. Ігнатенко, М. М., & Рунчева, Н. В. (2017). Процеси ресурсозабезпечення спеціалізації та концентрації виробництва в агроформуваннях. *Економіка та держава*, 1, 10-14.
14. Крюкова, І., Степаненко, С., & Замлінська, О. (2022). Коучинг як інструмент корпоративної бізнес-стратегії сталого розвитку агрокомпаній. *Modeling the development of the economic systems*, 1, 55-63. <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-7>
15. Курман, Т. В. (2022). Агробізнес та продовольча безпека: загрози та проблеми правового забезпечення в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 122-126. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.03.22>
16. Кучечук, Л. (2022). Глобальна продовольча безпека: тенденції та виклики. *Журнал Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, (16), 34-40. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-04>
17. Лагодієнко, В., Франчук, В., Дзюрах, Ю., Мельник С., Шупрудько, Н., & Гобела, В. (2022). Продовольча безпека України: оцінка факторів впливу, поствоєнні тенденції та шляхи забезпечення. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(46), 427–437. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.46.2022.3891>.
18. Лисенко, В. (2017). Корпоративна стратегія управління ризиками в агробізнесі. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*, 3 (4), 97-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/areis_2017_3_4_10.
19. Лупенко, Ю. О. (2019). Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності України на світових ринках сільськогосподарської продукції. *Агросвіт*, 11, 16-23.
20. Мушеник, І. М., & Місюк, М. В. (2018). Вплив інноваційної діяльності на розвиток ресурсного потенціалу аграрних підприємств. *Інноваційна економіка*, 7-8, 50-56.
21. Негрей, М., Тараненко, А., & Костенко, І. (2022). Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи. *Економіка та суспільство*, (40). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38>
22. Пугачов, М. І., Ходаківська, О. В., Шпикуляк, О. Г., Патица, Н. І., Грищенко, О. Ю. (2021). Гарантування продовольчої безпеки в умовах поширення COVID-19. *Економіка АПК*, 7, 16- 27. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202107016>.
23. Пушак, Ю., Лагодієнко, В., Басюркіна, Н., Немченко, В., & Лагодієнко, Н. (2021). Формування системи оцінки економічної безпеки підприємництва в аграрному секторі. *Бізнес: Теорія і практика*, 22(1), 80-90. <https://doi.org/10.3846/btp.2021.13013>.
24. Радченко, О. П., & Карадобрі, Т. В. (2019). Стан і перспективи інноваційного розвитку в аграрному секторі економіки України. *Економіка та управління національним господарством*, 47(1), 79-82.
25. Рунчева, Н. В. (2015). Маркетингові стратегії корпоративних агроформувань. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*, 2, 29-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2015_2_7.
26. Сітковська, А. О. (2016). Інноваційна спрямованість підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Інноваційна економіка*, 3-4 (62), 57-60.

27. Шпикуляк, О. Г., Ігнатенко, М. М., & Швець, А. А. (2021). Концептуальні оцінки реалізації засад інклюзивного розвитку сільських територій за участі агрохолдингових інтегрованих формувань. *Економіка АПК*, 3, 97-111.

28. WBank (2022). Топ-15 аграрних (сільськогосподарських) компаній світу: рейтинг кращих агрохолдингів. URL: <https://worldbank.org.ua/4452-top-15-agrarnikh-silskogospodarskikh-kompaniy-svitu>.

1. Barrett, C. B. (2010). Measuring food insecurity. *Science*, 327, 825-828. <https://doi.org/10.1126/science.1182767>

2. Війні, С., Bakker, D., Chavarro, M. J., Even, B., Melo, J., Sonneveld, A. (2021). Global assessment of the impacts of COVID-19 on food security. *Global Food Security*, 31, 100575. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2021.100575>

3. Charles, J. H., Godfray et al. (2010). Food Security: The Challenge of Feeding 9 Billion People. *Science*, 327, 812-818. <https://doi.org/10.1126/science.1185383>

4. Gereffi, G., Humphrey, J., & Sturgeon, T. (2005). The governance of global value chains. *Review of International Political Economy*, 12(1), 78-104. <https://doi.org/10.1080/09692290500049805>

5. Ma, N. L. et al. (2021). Covid-19 pandemic in the lens of food safety and security. *Environmental Research*, 193, 110405. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2020.110405>

6. McCarthy, U., Uysal, I., Badia-Melis, R., Mercier, S., O'Donnell, C., & Ktenioudaki, A. (2018). Global food security – Issues, challenges and technological solutions, *Trends in Food Science & Technology*, 77, 11-20. <https://doi.org/10.1016/j.tifs.2018.05.002>

7. Pingali, P. L. (2012). Green Revolution: Impacts, limits, and the path ahead, *Proc. Natl. Acad. Sci. U.S.A.*, 109 (31), 12302-12308. <https://doi.org/10.1073/pnas.0912953109>.

8. Poudel, D., & Gopinath, M. (2021). Exploring the disparity in global food security indicators. *Global Food Security*, 29, 100549. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2021.100549>

9. Reardon, T., Timmer, C., Barrett, C., & Berdegui, J. (2003). The Rise of Supermarkets in Africa, Asia, and Latin America. *American Journal of Agricultural Economics*, 85(5), 1140 – 1146. <http://www.jstor.org/stable/1244885>

10. Sokolovska, O., Dziurakh, Yu., Kristinyak, M., Petrukha, N., Nazaruk, M. (2022). The Impact of Military Actions on Food and Labor Security. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(6), 582-588. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.72>

11. Tilman, D., Balzer, C., Hill, J., & Befort, B. (2011). Global food demand and the sustainable intensification of agriculture. *Proc. Natl. Acad. Sci. U.S.A.*, 108 (50) 20260-20264, <https://doi.org/10.1073/pnas.1116437108>.

12. Dub, A. R. (2022). Perspektyvy zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy v umovakh viiny. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, 2 (154), 22-29. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2022-2-4>

13. Ihnatenko, M. M., & Runcheva, N. V. (2017). Protsesy resursozabezpechennia spetsializatsii ta kontsentratsii vyrobnytstva v ahroformuvanniakh. *Ekonomika ta derzhava*, 1, 10-14.

14. Kriukova, I., Stepanenko, S., & Zamlinska, O. (2022). Kouchynh yak instrument korporativnoi biznes-stratehii staloho rozvytku ahrokompanii. Modeling the development of the economic systems, 1, 55-63. <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-7>

15. Kurman, T. V. (2022). Ahrobiznes ta prodovolcha bezpeka: zahrozy ta problemy pravovoho zabezpechennia v umovakh voiennoho stanu. *Analychno-porivnialne pravoznavstvo*, 122-126. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.03.22>

16. Kuchechuk, L. (2022). Hlobalna prodovolcha bezpeka: tendentsii ta vyklyky. *Zhurnal Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*, (16), 34-40. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-04>

17. Lahodiienko, V., Franchuk, V., Dziurakh, Yu., Melnyk S., Shprudko, N., & Hobela, V. (2022). Prodovolcha bezpeka Ukrainy: otsinka faktoriv uplyvu, postvoienni tendentsii ta shliakhy zabezpechennia. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(46), 427-437. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.5.46.2022.3891>.

18. Lysenko, V. (2017). Korporativna stratehiia upravlinnia ryzykamy v ahrobiznesi. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*, 3 (4), 97-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/areis_2017_3_4_10.

19. Lupenko, Yu. O. (2019). Rol innovatsii u zabezpechenni konkurentospromozhnosti Ukrainy na svitovykh rynkakh silskohospodarskoi produktsii. *Ahrosvit*, 11, 16-23.
20. Mushenyk, I. M., & Misiuk, M. V. (2018). Vplyv innovatsiinoi diialnosti na rozvytok resursnoho potentsialu ahrarykh pidpriemstv. *Innovatsiina ekonomika*, 7-8, 50-56.
21. Nehrei, M., Taranenko, A., & Kostenko, I. (2022). Ahraryi sektor Ukrainy v umovakh viiny: problemy ta perspektyvy. *Ekonomika ta suspilstvo*, (40). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38>
22. Puhachov, M. I., Khodakivska, O. V., Shpykuliak, O. H., Patyka, N. I., Hryshchenko, O. Yu. (2021). Harantuvannia prodovolchoi bezpeky v umovakh poshyrennia COVID-19. *Ekonomika APK*, 7, 16- 27. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202107016>.
23. Pushak, Yu., Lahodiienko, V., Basiurkina, N., Nemchenko, V., & Lahodiienko, N. (2021). Formuvannia systemy otsinky ekonomichnoi bezpeky pidpriemnytstva v ahrarynomu sektori. *Biznes: Teoriia i praktyka*, 22(1), 80-90. <https://doi.org/10.3846/btp.2021.13013>.
24. Radchenko, O. P., & Karadobri, T. V. (2019). Stan i perspektyvy innovatsiinoho rozvytku v ahrarynomu sektori ekonomiky Ukrainy. *Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom*, 47(1), 79-82.
25. Runcheva, N. V. (2015). Marketynhovi stratehii korporatyvnykh ahroformuvan. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, 2, 29-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2015_2_7.
26. Sitkovska, A. O. (2016). Innovatsiina spriamovanist pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ahrarykh pidpriemstv. *Innovatsiina ekonomika*, 3-4 (62), 57-60.
27. Shpykuliak, O. H., Ihnatenko, M. M., & Shvets, A. A. (2021). Kontseptualni otsinky realizatsii zasad inkluzyvnoho rozvytku silskykh terytorii za uchasti ahrokholdyhnovykh intehrovanykh formuvan. *Ekonomika APK*, 3, 97-111.
28. WBank (2022). Top-15 ahrarykh (silskohospodarskykh) kompanii svitu: reitynh krashchykh ahrokholdyhniv. URL: <https://worldbank.org.ua/4452-top-15-agrarnikh-silskogospodarskikh-kompaniy-svitu>.